

GEROTRASCENDENCE:

Lars Tornstam
(1943–2016)

Švédský sociolog a gerontolog.
Publikace: Gerotranscendence:
a developmental theory
of positive aging,

Stáří NENÍ ...

... pouhým pokračováním vzorců chování (aktivit) a hodnot středního věku, ale jde o změnu a vývoj, o transformaci žití charakterizovanou novými způsoby porozumění životu a s ním spojenými aktivitami, sobě a druhým.

Hlavním úkolem

středního věku je obstat ve společnosti a ve světě, zatímco hlavním úkolem pozdního věku je porozumět sobě a obklopujícímu světu.

Charakteristika stárnutí

spočívá ve změně v metaperspektivě, a to z původního materialistického a racionálního pohledu na svět k pohledu spirituálnějšímu a transcendentnímu. Jde o přirozený proces, jehož výsledkem je zralost a moudrost. Dochází k rozostření hranic mezi současným, budoucím a minulým.

Typické charakteristiky:

pocit spřízněnosti/sounáležitosti s minulými generacemi a klesající zájem o hojné sociální vztahy; pocit přináležení k vyššímu universu, rozostření časových dimenzí spolu se změněným pohledem na život a smrt; změněný pohled na sebe sama.

Hlavní chybou při pohledu z vnějšku

je to, že samotu interpretujeme jako znak deprese. Na stáří by se nemělo pohlížet jako na úpadek, ale jako na zrání. Na zrání do jedince, kterým jsme chtěli být. Proto u starých lidí dochází k znovudefinování času, prostoru, života a smrti, a proto také staří lidé vyhledávají samotu. Staří lidé nejsou obětí stárnutí, stárnutí je potřeba nepatologizovat.

Tornstamův přínos spočívá v tom, že zpochybnil zavedený pohled na stárnutí a stáří a přiměl tak odborníky, aby se nad svým přístupem ke svým klientům zamysleli. Rovněž způsobil, že jejich přístup ke starým lidem se začal zaměřovat více na individualitou starých osob.

Reference

Šolcová, I. (2018). Gerotranscendence: jiný pohled na stáří. *Ceskoslovenska Psychologie*, 62(6), 616.

VYMEZENÍ GEROTRASCENDENCE

Prožívání času a přírody (kosmická úroveň)

- Klesá strach ze smrti
- Staří lidé se méně rozpakují hovořit o věcech, které jsou mimo jejich chápání, věcech tajemných a zvláštních. Tyto často vyjadřují kresbou.
- Dovedou se radovat z velmi malých a nevýznamných věcí či událostí.
- Hudba a příroda nabývají nového duchovnějšiho významu a stávají se zdrojem pohody a klidu.
- Klesá potřeba vlastní významnosti.
- Nabývají na významu vztahy mezi generacemi, narůstá zájem o rodinné předky.

Úroveň já

-Starý člověk se poznává a znovupoznává zejména ve vztazích s druhými

- Klesá potřeba být centrem dění.
- Narůstá pocit altruismus.
- Život dává smysl coby soudržný celek.

Úroveň osobních a sociálních vztahů

- Starý člověk si pečlivěji vybírá, s kým se chce stýkat;
- Starý člověk je spontánnější ve svém projevu a méně se ohlíží na zavedené normy;
- Materiální statky ztrácejí na významu;
- Starý člověk tenduje méně k udělování rad, v jeho chování převažuje pokora, tolerance a vstřícnost

Reference

Šolcová, I. (2018). Gerotranscendence: jiný pohled na stáří. *Ceskoslovenska Psychologie*, 62(6), 616.